

Eroze

- 1) Dobrý den, dnešní látka bude na téma **EROZE**
- 2) Co je důležité znát z předchozích kapitol:
 - Vnitřní geologické děje – jsou způsobené vnitřní energií Země (pohyby litosférických desek, tektonika, zemětřesení, sopečná činnost)
 - Vnější geologické děje – jsou způsobené vnějšími silami (voda, vítr, slunce, organismy, ...), patří sem ZVĚTRÁVÁNÍ = rozpad + EROZE
- 3) Prohlédněte si prezentaci
- 4) Pokud přečtete výklad, učebnice je doplňující str. 54 - 59
- 5) Nalepte nebo opište zápis

EROZE (výklad)

= soubor procesů, které obrušují, rozrývají, přerovnávají zemský povrch

- proces, při kterém se přemísťuje materiál uvolněný zvětráváním

- mechanismy přenosu – voda, vítr, ledovce

Typy eroze:

A) VODNÍ EROZE

= rušivá (vymílání) i tvořivá (naplavování) činnost vody

1) říční eroze

Horní tok

- největší unášecí schopnost (velká rychlost)
- unáší i velké balvany a vymílá koryto do hloubky
- údolí mají tvar písmene **V** → **soutěsky, kaňony**

Střední tok

- zpomalení toku
- ukládání usazenin
- vytváří zákruty = **meandry** (na jedné straně se materiál usazuje a na druhé vymílá)

Dolní tok

- klesá rychlost
- zde se nejvíce ukládá materiál
- snižuje se hloubka koryta a někdy se řeka vylévá

- 1) **zvětrávání**
- 2) **přenos** zvětralého materiálu
- 3) **narazí do skal a obrušuje je** – těžší materiál je přenášen u země a má větší **schopnost obrušování** (asi do výšky 1m) —→ vznikají útvary **hřibovitého tvaru, převisy, viklany**
- 4) **ukládání materiálu** = písčité **přesypy, duny**

Eroze

- proces, při kterém se přenáší materiál uvolněný zvětráváním
- mechanismy přenosu – voda, ledovce, vítr

A) VODNÍ EROZE

1) říční eroze

Horní tok

- největší unášecí schopnost
- údolí mají tvar písmene **V** → *soutěsky, kaňony*

Střední tok

- ukládání usazenin
- vytváří zákruty = *meandry*

Dolní tok

- zde se nejvíce ukládá materiál
- snižuje se hloubka koryta

Delta

= ústí řeky do moře

2) mořská eroze

- vlny, příboje, odlivy, bouře
- vlny podemílají a drtí pobřežní skaliska, zarovnávají

B) LEDOVCOVÁ EROZE

= modelování terénu ledovci (horský, pevninský)

Činnost ledovce

1. začíná **v horní části**
2. **sníh mění v led** – přechodné stádium = *firn*
3. tíhou se led začne **sesouvat ve směru gravitace**
4. vytváří **miskovité prohlubně** = *kar* = tvar **U**
5. unáší a brousí kameny
6. nahromaděný materiál po odtátí = *morény a ledovcová jezera*

B) VĚTRNÁ EROZE

= vítr přenáší drobné úlomky hornin (především písek) → usazování + obrušování skal

- obrušováním vznikají: útvary *hříbovitého tvaru, převisy, viklany*
- usazováním vznikají: *duny, přesypy*